

ТЕМА: ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТА
СТРАХУВАННЯ В ТУРИЗМІ

ЛІЦЕНЗУВАННЯ В ТУРИЗМІ

- Правове регулювання ліцензування туристичної діяльності здійснюється відповідно до Закону України "Про ліцензування видів господарської діяльності" № 222-VIII від 02.03.2015 р. (Закон України про ліцензування). Закон визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.

- Також в Законі України "Про туризм" наголошується, що ліцензування туроператорської діяльності забезпечує рівні можливості суб'єктам туристичної діяльності на ринку туристичних послуг, захист прав і законних інтересів громадян, захист навколишнього природного середовища, підвищення рівня туристичного о
- Окрім зазначених законодавчих актів, правові засади ліцензування туроператорської діяльності встановлені в Постанові Кабінету Міністрів України "Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності" від 11.11.2015 р. № 991.

- **Ліцензування** – це засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства й окремих споживачів.
- **Ліцензія** – документ, що надається органом ліцензування, на право провадження суб'єктом господарювання визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, в електронному вигляді (запис про наявність ліцензії в такого суб'єкта господарювання в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців) або на паперовому носії.

- Згідно з п. 5 ст. 2 Закону про ліцензування реалізацію державної політики у сфері ліцензування здійснює Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважений орган з питань ліцензування, а також органи ліцензування. Кожен ліцензіат (зокрема туроператор) зобов'язаний виконувати вимоги ліцензійних умов туроператорської діяльності, а здобувач ліцензії для її отримання – відповідати ліцензійним умовам.

- **У цілому вимоги ліцензійних умов до суб'єкта господарювання обумовлені особливостями провадження виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, та включають таке:**
- 1) вичерпний перелік документів, що підтверджують відповідність суб'єкта господарювання вимогам ліцензійних умов (крім документів, які органи влади не можуть вимагати відповідно до ч. 7 ст. 9 Закону України "Про адміністративні послуги"), щодо:
 - а) відомостей про місця провадження господарської діяльності із зазначенням щодо кожного з них виду діяльності (повністю або частково стосовно зазначеного у заяві) або операцій, що за ним провадитимуться;
 - б) відомостей про засоби провадження господарської діяльності;
- 2) кадрові вимоги щодо:
 - а) мінімальної кількості працівників за окремими посадами. Так, у штаті туроператора повинно налічуватися не менше 30 % працівників зі стажем роботи у сфері туризму не менше трьох років (що підтверджується записами в трудових книжках) або освіту в сфері туризму за освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки молодший спеціаліст, бакалавр, магістр (що підтверджується документом про освіту). Крім того, керівник туроператора, його філії, іншого відокремленого підрозділу повинен мати вищу фахову освіту (що підтверджується документом про освіту) та стаж роботи у сфері туризму не менше трьох років (що підтверджується записами у трудовій книжці) або освіту у сфері туризму за освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки молодший спеціаліст, бакалавр, магістр (що підтверджується документом про освіту);

- б) даних про наявність трудових договорів з усіма найманими працівниками;
- з) організаційні вимоги щодо:
 - а) зберігання протягом дії ліцензії документів, копії яких подавалися до органу ліцензування відповідно до вимог законодавства;
 - б) зберігання протягом терміну дії ліцензії документів (копій), які підтверджують достовірність даних, що зазначалися здобувачем ліцензії в документах, поданих органу ліцензування відповідно до вимог законодавства;
 - в) строку повідомлення органу ліцензування про всі зміни даних. Зокрема ліцензіат зобов'язаний у письмовій формі повідомляти органу ліцензування про всі зміни даних, які були зазначені у його підтвердних документах, що додавалися до заяви про отримання ліцензії, не пізніше одного місяця з дати набуття таких змін;
 - г) провадження виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, виключно в межах місць провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, зазначених у відомостях про них, поданих органу ліцензування згідно з вимогами ліцензійних умов; використання виключно таких місць у провадженні виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню. Так, ліцензіат зобов'язаний провадити туроператорську діяльність виключно в межах місць провадження такої діяльності, зазначених у відомостях;
 - д) провадження виду господарської діяльності виключно з використанням засобів їх провадження.

- ж) порядку дій ліцензіата у разі планового або позапланового припинення (у зв'язку з неможливістю використання матеріально-технічної бази, виникненням форс-мажорних обставин тощо) провадження ним виду господарської діяльності загалом або за певними місцями провадження такої діяльності та відновлення її провадження.
- и) забезпечення присутності керівника ліцензіата, його заступника або іншої уповноваженої особи під час проведення органом ліцензування 58 в установленому законом порядку перевірки додержання ліцензіатом вимог ліцензійних умов, на що вказано також в Ліцензійних умовах провадження туроператорської діяльності;
- 4) технологічні вимоги щодо наявності певної матеріально-технічної бази разом з даними, що дають можливість її ідентифікувати. Зокрема, Ліцензійними умовами провадження туроператорської діяльності встановлено, що офіс (приміщення) повинен: мати інформаційну вивіску або інформаційну табличку із зазначенням повного найменування ліцензіата; бути забезпечений оргтехнікою та програмним забезпеченням, засобами телефонного зв'язку, доступом до Інтернету. При вході до місця провадження туроператорської діяльності має бути розміщено інформацію про режим роботи ліцензіата.

- Крім того, туроператор на видному та доступному для туриста місці в тій частині місця провадження туроператорської діяльності, де здійснюється укладання договорів на туристичне обслуговування, повинен розмістити таку інформацію та документи:
- а) копію документа, що підтверджує фінансове забезпечення цивільної відповідальності ліцензіата перед туристами;
- б) відомості про керівника, заступників керівника (за наявності) та головного бухгалтера ліцензіата, номери їх телефонів (мобільних – у разі наявності), адреси електронної пошти (у разі наявності);
- в) Книгу відгуків та пропозицій громадян;
- г) Закон України "Про туризм";
- д) Закон України "Про захист прав споживачів";
- е) Ліцензійні умови;
- ж) місцезнаходження та номери телефонів Мінекономрозвитку, відповідного територіального органу Держпродспоживслужби;
- 5) спеціальні вимоги.

Зокрема, ліцензіат зобов'язаний мати власний веб-сайт. Крім того, встановлено, що туроператор укладає з туристом **договір** на туристичне обслуговування в письмовій або електронній формі. Укладаючи договір на туристичне обслуговування, туроператор повинен оформити платіжний документ (корінець прибуткового ордера, квитанція, касовий чек тощо), що підтверджує внесення туристом до каси туроператора вартості туристичних послуг, обумовлених договором з туристом.

Туроператор під час організації туризму оформляє та видає туристу безпосередньо або через турагента такі документи:

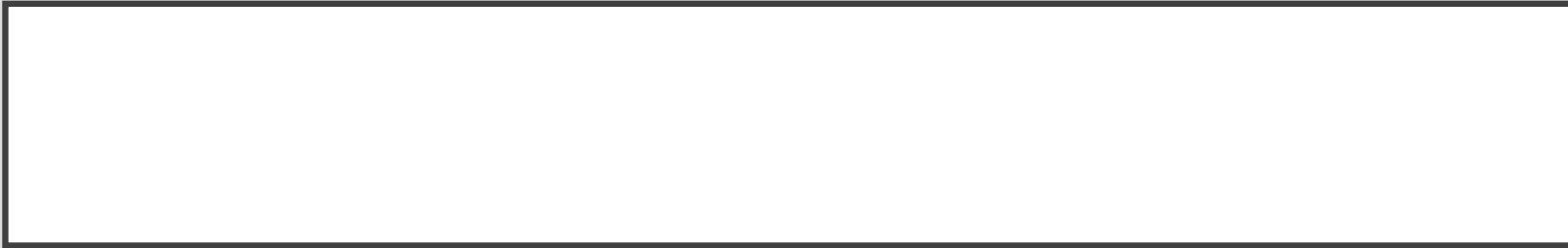
- договір на туристичне обслуговування або ваучер,
- договір на обов'язкове (медичне та від нещасного випадку) страхування (крім випадку самостійного укладення такого договору туристом) т
- проїзні документи (квитки, в тому числі електронні), якщо перевезення входить до складу послуг, передбачених договором на туристичне обслуговування.

- Ліцензуванню підлягають наступні види туристичної діяльності:
 - - організація іноземного туризму;
 - - організація внутрішнього туризму;
 - - організація зарубіжного туризму;
 - - екскурсійна діяльність.

- Згідно із Законом про ліцензування, ліцензія може бути анульована на основі:
 - - заяви ліцензіата про ануляцію ліцензії;
 - - акту про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов;
 - - рішення про відміну державної реєстрації суб'єкта господарювання;
 - - нотаріально завіреної копії свідоцтва про смерть фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності;
 - - акту про виявлення неправдивих даних у документах, наданих суб'єктом господарювання для отримання ліцензії;
 - - акту про встановлення факту передачі ліцензії або її копії іншій юридичній або фізичній особі для здійснення господарської діяльності;
 - - акту про встановлення факту ненадання інформації про зміну даних, вказаних у документах, які додавались до заяви на видачу ліцензії;
 - - акту про невиконання наказу про усунення порушень ліцензійних умов;
 - - нездатності ліцензіата забезпечити виконання ліцензійних умов, встановлених для туристичної діяльності.

2. СТРАХУВАННЯ В ТУРИЗМІ

- **Страховання** - це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій).
- **Страховання в туризмі** - це система відносин між страховою компанією і туристом по захисту його життя і здоров'я та майнових інтересів при настанні страхових випадків.
- Страховання здійснюється також господарюючими суб'єктами, які страхують своє майно, транспортні засоби, фінансові ризики. Ці види страхування в туризмі проводяться в тому ж порядку, що й страхування в інших галузях економіки.

- **Страховиками** визнаються юридичні особи, створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю згідно із Законом України "Про господарські товариства"
- **Страхувальники** - це юридичні особи та дієздатні громадяни, які уклали зі страховиками договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України.
- **Сутність страхування**, як і будь-якої іншої економічної категорії, визначається її функціями.

- Страхування виконує чотири функції: ризикову, попереджувальну, ощадну, контрольну.
- Зміст **ризикової функції** страхування полягає у відшкодуванні ризику. В межах дії цієї функції відбувається перерозподіл грошової форми вартості між учасниками страхування у зв'язку з наслідками випадкових страхових подій. Ризикова функція страхування є головною, бо страховий ризик, як ймовірність шкоди, безпосередньо пов'язаний з основним призначенням страхування по відшкодуванню міжнародних втрат потерпілим.
- **Попереджувальна функція** страхування полягає у фінансуванні за рахунок коштів страхового фонду заходів по зменшенню страхового ризику.
- **Ощадна функція** страхування сприяє накопиченню грошової суми на подальше життя.
- **Контрольна функція** страхування полягає в перевірці цільового формування та використання коштів страхового фонду.

- Особливості страхування в туризмі стосуються безпосередньо страхування **туристів**. Застосовуються наступні види страхування:
- медичне;
- від нещасного випадку;
- майнове;
- на випадок затримки транспорту;
- витрат, пов'язаних із неможливістю здійснити поїздку;
- асистанс;
- страхування відповідальності власника автотранспортних засобів та інші.
- Одним із основних видів страхування в туризмі є **медичне страхування**, яке, в основному, покриває всі витрати на медичні послуги, послуги стаціонарного лікування, перевезення машиною швидкої допомоги, придбання ліків, догляд за хворим, а у випадку смерті за кордоном - транспортування тіла на батьківщину.

- Не менш важливим є **страхування від нещасних випадків**. Страховим випадком визнаються: смерть застрахованого, яка настала в результаті нещасного випадку, що відбувся із застрахованим під час дії договору страхування; інвалідність, одержана в результаті нещасного випадку; часткова втрата працездатності в результаті нещасного випадку, який мав місце під час дії договору страхування.
- Стаття 17 Закону України "Про туризм" передбачає, що "Страхування туристів (медичне та від нещасного випадку) обов'язкове і здійснюється суб'єктами туристичної діяльності на основі угод зі страховими компаніями, які мають право на здійснення такої діяльності".
- Суб'єкт туристичної діяльності, який надає туристичні послуги, зобов'язаний забезпечити страхування туристів та осіб, які їх супроводжують. Для цього договір страхування із страховиком можуть укласти самі туристи або суб'єкт туристичної діяльності як агент страхової компанії. У першому випадку перевіряється наявність у туриста страхового полісу і його копія додається до договору про надання туристичних послуг. У другому – договір страхування укладається безпосередньо в туристичному підприємстві агентом страхової компанії, яка має ліцензію на право здійснення діяльності, пов'язаної з організацією медичного страхування і страхування від нещасного випадку.

- Особливим видом страхування є **асистанс**. Він забезпечує туристів або спеціалістів, відряджених за кордон, допомогою на місці в технічній (ремонт автомобіля), грошовій або іншій формі.
- **Асистанс** - це перелік послуг (в межах угоди), які надаються в необхідний момент в натурально-речовій формі або у вигляді грошових коштів через технічне, медичне і фінансове сприяння.
- **Об'єктом страхування** відповідальності власників автотранспорту є їх громадянська відповідальність за можливе спричинення шкоди іншим особам при дорожньо-транспортній пригоді. Завдані матеріальні збитки та витрати, зумовлені нанесенням тілесних пошкоджень потерпілим громадянам, підлягають відшкодуванню страховою компанією. За цим видом страхування виплачуються матеріальні збитки, пов'язані з відновленням транспортних засобів та іншого майна, проводиться оплата витрат на лікування потерпілих громадян, протезування, перекваліфікацію, відшкодовуються втрати сімейного бюджету у зв'язку із тілесними пошкодженнями або смертю потерпілого тощо.

- В міжнародній страховій діяльності страхування відповідальності власників автотранспорту відоме під назвою "зелена картка".
- "Зелена картка" - це система міжнародних угод про обов'язкове страхування громадянської відповідальності автовласника. Свою назву вона отримала за кольором і формою страхового полісу.
- Система "зелена картка" створена в 1949 році і гарантує вільне пересування транспортних засобів у межах кордонів 32 держав.
- Обсяг відповідальності у зв'язку із заподіяною шкодою регулюється, як правило, діючим в цій країні законом про обов'язкове страхування громадянської відповідальності автовласників.
- Практично у всіх європейських країнах страхування громадянської відповідальності власників транспортних засобів обов'язкове. Такі країни об'єдналися у систему "Зелена картка", де тісно співпрацюють уряди, національні бюро "Зеленої картки" і страхові ринки. з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом, а також, хто одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Страхова діяльність в Україні здійснюється тільки страховиками-резидентами України.